

МАРАФОН КАЛЯДНЫХ ЦУДАЎ

Заўтра вернікі адзначаюць свята Божага Нараджэння. Велічны дзень нагадвае пра хрысціянскія ідэалы, натхняе на добрыя справы, адкрывае сэрцы для любові. Нездарма ў гэты час уся краіна далучаецца да маштабнай акцыі “Нашы дзеці”, што праводзіцца больш

за 25 гадоў па ініцыятыве Прэзідэнта. Прадстаўнікі рэспубліканскіх органаў кіравання, мясцовай улады і грамадскіх арганізацый завітваюць з падарункамі да хлопчыкаў і дзяўчынак, якіх напаткалі складаныя жыццёвыя абставіны, а таксама ўшаноўваюць таленавітых прадстаўнікоў

маладога пакалення – першых у вучобе, спорце, культурнай і грамадскай дзейнасці. Так, калектыў Міністэрства культуры на чале з Анатоліем Маркевічам павіншаваў выхаванцаў падшэфнай установы – Вілейскай спецыяльнай агульнаадукацыйнай школы-інтэрната.

Працяг тэмы – на стар. 2

СУБОТНЯЯ СУСТРЭЧЫ

Купала з жонкай на сваім Chevrolet...
Музей класіка за 1500 км ад Радзімы

стар. 5

МУЗЕЙНАЯ ПЛОШЧА

Прыгоды ў краіне Зюзі.
План на зімовыя канікулы:
культпаход у музей

стар. 11

ТУРЫСТЫЧНЫ АКЦЭНТ

Дзе ўпершыню прагучала “Малінаўка”?
Досвед вывучэння мясцовай культуры

стар. 13

IN MEMORIAM

Ні з чым не параўнальны феномен.
Мастак, якога будзе вельмі не хапаць

стар. 15

“Вернасць маральным прынцыпам, спагадлівасць, як кажуць у Беларусі, «людскасць» — вось сакрэт той духоўнай сілы нашага народа, дзякуючы якой ён паспяхова вытрымаў усе гістарычныя выпрабаванні і пабудаваў сваю суверэнную дзяржаву”.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА

На тыдні

Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка падпісаў Указ № 429 “Аб дзейнасці спецыяльных фондаў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь”.

Дакумент накіраваны на забеспячэнне адраснай дзяржаўнай падтрымкі найлепшых прафесійна-адаранай і таленавітай моладзі, стварэнне для далейшага развіцця іх навуковага і творчага патэнцыялу спрыяльных умоў, стымуляванне моладзевых ініцыятыв на карысць краіны.

Указам прадагледжваецца ўласкаваленне механізма падтрымкі таленавітай і адаранай моладзі спецыяльнымі фондамі Прэзідэнта і замацаванне найвышэйшага статусу ўладальнікаў узнагарод Кіраўнікі дзяржавы. Напрыклад, выключачаюцца залішнія дэталізацыя і дубіраванне асобных норм, уадкладзення парадка фарміравання і выдання банкаў даных адаранай і таленавітай моладзі. Устаноўлены такія заахвочванні, як Гранд-прэмія, спецыяльная прэмія, узнагароды “За ўклад у падрыхтоўку залатой моладзі” і “За ўклад у выхаванне таленавітай моладзі”, матэрыяльная падтрымка-грант.

Значна павялічаныя выплаты за выдатны дасягненні навучэнцам, студэнтам, творчым калектывам, якія занялі ў спаборніцтвах першыя — трэція месцы, што дасць магчымасць накіроўваць атрыманыя сродкі на стварэнне мастацкіх і правільнае навукова-даследчых работ, набывшэ матэрыялаў, касцюмаў, інструментаў. Заахвочванні складаюць ад 40 да 150 базавых велічын. Для педагогаў, якія выхавалі і падрыхтавалі адараную і таленавітую моладзь, прадагледжана ўзнагарода ў памеры ад 40 да 60 базавых велічын.

Плануецца, што кожны год фонд па падтрымцы адаранай моладзі будзе заахвочваць каля 500, фонд па падтрымцы таленавітай моладзі — 150 чалавек.

Міністр культуры Рэспублікі Беларусь Анатолій Маркевіч паўдзельнічаў ва ўрачыстым мерапрыемствах, прысвечаных 50-годдзю Гомельскага дзяржаўнага цырка.

Кіраўнік ведамства павіншаваў калектыв з юбілеем і ўручыў найлепшым супрацоўнікам заслужаныя ўзнагароды.

“Сёння Гомельскі цырк узнёсена кроўчыць у нагу з часам, вырашачоны велікія выхавальныя заданні па фарміраванні новых праграм з улікам беларускіх артыстаў і легендарных аматарскіх калектываў і студый, пашыраючы межы супрацоўніцтва з замежнымі цыркамі кампаніямі, у першую чаргу з нашымі калегамі з Расійскай Федэрацыі”, — адзначыў міністр культуры.

“Нашы дзеці” ў Вілейцы!

Міністэрства культуры далучылася да навагодняй акцыі “Нашы дзеці”: 21 снежня супрацоўнікі ведамства завіталі ў Вілейскую спецыяльную агульнаадукацыйную школу-інтэрнат, у якой выхоўваюцца дзеці з парушэннямі маўлення і слыху і дзеці-сіроты.

Гасцей сустрэлі ва ўтульнай зале, дзе вучні малодшых класаў падрыхтавалі навагодні ранішнік. Акунцаў у казаную атмасферу і на колькі хвілін вярнуў у дзяцінства змагі нават даросляў, якія разам з апекаванымі вызілі карагоды, кікалі Дзеда Мароза і запальвалі агенчыні каля: калектыву міністэрства прывёз салодкія тасціны і новае тэхнічнае абсталяванне.

У Вілейцы мы не госці. Для нас гэтая навуковая ўстанова амаль родная, — адзначыў міністр Анатолій Маркевіч. — Кожны год мы сустракаем тут самае даўгачаканае свята — Новы год. У школе-інтэрнате працуюць прафесіяналы. Мы бачым, наколькі адукацыйная ўстанова тэхнічна аснашчана, бо выкарыстоўваюцца найноўшыя напрапоўкі, каб дзеці маглі атымальнай засвоіць вучэбныя праграмы. Сёння мы, канешне, не без папаўнаў: перададзім влі-

кі мультыборд, які патрэбен школе і які будзе спрыяць лепшаму ўсвядленню матэрыялаў.

Рэспубліканская дабрачынная акцыя “Нашы дзеці” праводзіцца ў краіне ўжо больш за 25 гадоў. Яна прызвана прыцягнуць увагу да праблем дзятчых і хлопчыкаў, якія апынуліся ў цяжкіх жыццёвых абставінах, і стварыць атмасферу зімой казкі.

Мы вельмі ўдзячныя, што акцыя праходзіць і ў нашай установе, — дзеліцца ўражаннямі настаўніца малодшых класаў Вілейскай спецыяльнай агульнаадукацыйнай школы-інтэрната Волга Міхалева. — Добра, што нашым дзеткам надаюць столькі ўвагі. Бо яны такія неспраўдныя, яны заўсёды шыра радуюцца ўсёму

добраму. І я задаволены, што сёння і я атрымаўся стварыць сапраўднае свята для гасцей.

Візіт працягнуўся матчам па валейболе паміж камандамі Міністэрства культуры і педагогаў школы-інтэрната. А каб падыць навагодні настрой не толькі дзецям, але і дарослым, увечары ў Вілейскім цэнтры культуры прайшоў урачысты канцэрт. На сцэне выступілі ансамбль “Заранак” Нацыянальнага цэнтры музычнага мастацтва імя У. Мулявіна, артысты Маладзевскага тэатра эстрады Марыя Іванова, Кацярына Муратава, Аляксандр Сухараў, Інга Кісялёва, Дамітрый Сяргееў, вядомая спявачка Гіонеш і Заслужаны калектыв Рэспублікі Беларусь “Песняры”.

Уладзімір Грыцэўскі (лева) і Анатолій Маркевіч (справа) падчас ўзнагароджвання

Хто фарміруе культуру сучаснасці?

Адказ на гэтае пытанне мы пачулі падчас цырымоніі ўшанавання дзячаў культуры, прымеркаванай да 98-годдзя нацыянальнага кінематографу, у сталічным комплексе “Дыспэрсіў Хол”.

Ва ўрачыстым мерапрыемстве для Дня беларускага кіно паўдзельнічаў міністр культуры Анатолій Маркевіч. Павіншаваўшы прысутных з прафесійным святам, кіраўнік

ведамства адзначыў, што кінематограф стаў адным з запатрабаваных відаў мастацтва і трывала ўвайшоў у наша жыццё. Кіно пашырае круггляд, дапамагае чалавеку ўсебакова развіцца, дорыць людзям куірава, прыклады для пераймання, уплывае на розумы, звычкі і густы, адлюстроўвае падзеі сённяшняга жыцця і мінуўшчыны, фарміруе культуру сучаснасці.

— У нацыянальнага кінематографу ёсць усё для далейшага развіцця:

Урачыстае закрыццё Купалаўскага года 15 снежня адбылося ў літаратурным музеі класіка. Падвясці вынікі юбілейнага 2022-га прыйшлі наладкі народнага паэта, пісьменніка, навукоўцы, акцёры, дзеячы культуры.

Калядкі ў Купалавым доме

На прайску гэтага года ўстанова рэалізоўвала праекты ў рамках Купалаўскага года, накіраваных на захаванне памяці майстра слова. Мерапрыемствы праходзілі ў Мінску, Оршы, на радзіме песьняра ў Візыцы.

Цырымонія пачалася з дэманстрацыі роліка “Я — Купала”, падрыхтаванага да 140-годдзя паэта. У відэа расказвалася пра біяграфію, асабісты творчасці Івана Луцвіча і гісторыю музейнага комплексу. Затым выступілі прадстаўнікі канала “Культура” Беларускага радыё — намеснік дырэктара Навум Галіпаровіч і дырэктар Уладзімір Трапіяноў падарылі музею дыск з запісамі вершаў Янкі Купалы. Гапоўны рэдактар часопіса “Роднае слова” Наталія Шапрана перадала астамасанна з аўтаграфамі аўтараў, а таксама Віктар Данілаў — адмыслова календары на 2023 год.

Таксама прайшоў ўзнагароджанне ўстаноў-партнёраў музея. Сярод тых, хто атрымаў падзякі, — Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі, Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэцт культуры і мастацтваў, Саюз пісьменнікаў Беларусі і рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова “Культура і мастацтва”.

Святочную музычную праграму — песні, створаныя айчыннымі кампазітарамі на вершы Янкі Купалы, — падрыхтавалі студэнты БДУКМ. Прагучалі “Вясна”, “Даве таполі”, “Малітва” (музыка Алега Молчана), “Шумная бяроза” (музыка Уладзіміра Тэраўскага), “Марыся” (музыка Уладзіміра Мулявіна).

Пасля цырымоніі гасіям прапанавалі паўдзельнічаць ва ўпрыгожванні музейнай ёлкі — абвесці сваю дачоўню алоўкам на паперы і напісаць пажаданні ўстанове. Гэта частка праграмы “Калядкі ў Купалавым доме”, якая працягнецца да 13 студзеня 2023 года.

багатыя традыцыі нашай кінашколы, якая заўсёды славілася глыбокай драматургіяй, непаўнаўнаўнай акцёрскай іграй, моцнай рэжысурай, а таксама таленавітыя маладыя кадры і адданыя глядачы, — падкрэсліў міністр культуры.

Беларусь стала ўнікальнай пляцоўкай для міжнародных форумоў. Мінскі фестываль “Лістанда”, “Анімаёўка” ў Магілёве — сёння сапраўдныя брэндзі. Паводле слоў Анатолія Маркевіча, жыхары нашай краіны чакаюць тых фільмаў, якія могуць набыць ганаровае званне нацыянальных.

Айчынная сінэма прайшло слаўны шлях. “Мы па праве ганарымся мінулым нашага кіно, выдатнымі глыбокімі традыцыямі, непаўнаўнаўнай прыхільнасцю пастулатам патрыятызму, лабра, любові, павагі і гуманізму. Высокая творчая планка, паданія папярэднікамі, абавязвае нас развіваць галіну”, — сказаў міністр культуры.

Дзяржава надае самую сур’ёзную і пільную ўвагу ўмацаванню асновы, на якой ствараецца сучаснасць і будучыня беларускага кінематографу. Я ўпэўнены, што каманда аднадумцаў, людзей, адданых сваёй справе, з гонарам і годнасцю справіцца з важнымі заданнямі, якія пастаўлены Прэзідэнтам і Урадам краіны, — звярнуўся да дзячаў культуры кіраўнік ведамства.

Напрыканцы цырымоніі Анатолій Маркевіч уручыў заслужаныя ўзнагароды — падзякі Прэм’ер-міністра Рэспублікі Беларусь, міністра культуры і граматы міністэрства.

Памочнік у тваёй справе!

Уладзімір Міхневіч, загадчык сектара маркетынгу Магілёўскага абласнага мастацкага музея імя П. В. Масленікава. — Публікацыі ў “Культуры” заўсёды выклікаюць жывую цікавасць у супрацоўнікаў нашага музея, якія атрымліваюць газету па падпісцы.

На апошняй старонцы — разнастайная афіша. У чытачоў багата варыянтаў культурнага адпачынку: выставы, спектаклі, імпрэзы... Есць з чаго выбіраць.

Падбаецца новы сайт выдання. Там з’явілася больш інфармацыі, плас з’явілі фоты і відэа. Спадзяёмся, і налета “Культура” будзе развівацца праз новыя праекты і актуальны кантэнт.

Ірына Мачкаляна, мэтадыст па кінаабслугоўванні аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Докшыцкага райвыканкама, кіраўнік аматарскага аб’яднання “Акадэмія блогераў”.

— Газета мае слаўны шлях. Цікава прачытаць агляд культурных падзей краіны. І хаця сёння інтэрнэт дазваляе хутчэй убачыць і фатаграфіі, і відэатрансляцыі, знаёміцца з друкаванымі матэрыяламі таксама карысна: быццам падсумоўваеш тое, што адбылося. Канечне, частку публікацыі можна даваць і на сайце з большай колькасцю выяў. А яшчэ прываблівае першая старонка выдання — арыгінальная па дызайне. Яна адразу кідаецца ў вочы. Так трымаць, “Культура”, і ў наступным годзе!

Па законах маралі

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолія Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 20 снежня. Дзякуючы сродкам відэасувязі, у пасяджэнні паўдзельнічалі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў. Было разгледжана выканан-

не паставоны Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь № 401 ад 22 чэрвеня 2022 года “Аб рэестры арганізацый культурна-адукацыйных мерапрыемстваў”. Пра становішча справы на прыкладзе Магілёўскай і Гродзенскай абласцей паведамліла начальнік галоўнага ўпраўлення дзяржаўных спецыяльных культурных мерапрыемстваў і

прафесійнага мастацтва Міністэрства культуры Ірына Дрына. Сваё меркаванне выказаў начальнік юрыдычнага аддзела Віталій Бейлі, падкрэсліўшы неабходнасць унікальнага выканання патрабаванняў Коджэса аб культуры.

Таксама былі агучаны вынікі з’езда Беларускага саюза мастакоў, які прайшоў 15 снежня. Старшынёй грамадскага аб’яднання пераабраны Глеб Отчык.

Працягваючы тэму мастацтва, Анатолій Маркевіч звярнуў увагу на дасканалы выкананні раізіяна калеті міністэрства на набывшэ для кошт боўжэнных сродкаў каршы для паўпэнсіянаў калектыву музеяў у абласцях.

Узнімаўся пытанне працы кінастудыі “Беларусьфільм”. Гаварылі пра стварэнне кантэнт для дзіцяч, які павінен быць адначасова цікавым, адпавядаць сучасным патраба-

ванням, мець глыбокі маральны сэнс.

Таксама рэктару Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Міхаілу Барану ўручылі Ганаровую граматы Міністэрства культуры за шматгадовае плённую працу, навуковую і педагагічную дзейнасць, значны ўклад у развіццё нацыянальнай культуры.

На нарадзе абмеркавалі і іншыя пытанні дзейнасці ўстаноў культуры.

На цыферблаце форуму – 12

Звяршыўся XII Мінскі міжнародны Калядны оперны форум. Нягледзячы на складаны час, фестывал атрымаў нават больш насачаным, чым некаторы ранейшы, і сабраў прадстаўнікоў сямі краін: Азербайджан, Арменія, Казахстан, Літвы, Расіі, Узбекістана і, вядома, Беларусі.

ШТО СКАЗАЎ БЫ СТАНІСЛАЎСЬКІ?

Сярод сёлётных асаблівасцей — адсутнасць у праграме амаль заўсёднай “Кармэн”, але прыезд адразу двух замежных тэатраў, спектаклі якіх ёсць сэнс разглядаць больш падрабязна. Нашы ж пастаўкі — “Турандот” і “Любоўны напой” — у свой час атрымалі грунтоўныя рэцэнзіі, а іяпер узабагіліся хіба новымі выдатнымі галасамі запрошаных салістаў.

Маскоўская “Телікон-опера” прывезла “Яўгена Анегіна” — вяртанне-адраджэнне пастаўкі К. Станіслаўскага стагадовай даўніны, здзейсненае Дзмітрыем Бергманам. Але спектакль аказаўся зусім не “музейным” і тым больш не “муміфікаваным”. Унікала нават крамольная думка: зварот да 1922 года не больш як рэжысёрскі хэл. Бо асноўныя балі сцэнаграфіі, касцюмы ды іншыя захаваны матэрыяльны носьбіты часу. Мізансцэнаж ж абдувоўваўся па асобных фота і нататках, што ніяк не можа гарантаваць дакладнасці дзеяння. У спектаклі добра выявілася інае — апора на сам прышпіль, уласна на сістэму Станіслаўскага, якая не толькі працуе, але і ніколі не страціла актуальнасці.

Сцэнаграфія першай карціны дзівіла сучасным гіперрэалізмам: прыступкі, калоны ля ўвахода ў сьвязьбу класіцыскай пабудовы, праз адрывныя насачаным, чым некаторы ранейшы, і сабраў прадстаўнікоў сямі краін: Азербайджан, Арменія, Казахстан, Літвы, Расіі, Узбекістана і, вядома, Беларусі.

Сцэнаграфія першай карціны дзівіла сучасным гіперрэалізмам: прыступкі, калоны ля ўвахода ў сьвязьбу класіцыскай пабудовы, праз адрывныя насачаным, чым некаторы ранейшы, і сабраў прадстаўнікоў сямі краін: Азербайджан, Арменія, Казахстан, Літвы, Расіі, Узбекістана і, вядома, Беларусі.

Але ж захаванне калон у іншых сцэнах ля ўпрыгожанага балдаціна локжа герайні ў час складання ліста да Анегіна, а таксама на дуэлі, у якой героі быццам страляюць у мянцкі тэатр зусім побач з ім, ледзь мінуўшы агароджу, — разбура-ла складзеную аэстыку, вядо да сімвалізму, дзе тыя калоны асацыяваліся з непарушымі мэтрамі грамадскіх устоімі. Пятая карціна ўвогуле перанесла дзеянне ў пачаток XX стагоддзя і яшчэ больш падкрэсліла сімваліска павява: з’яўленне на балі гэтых скваных людзей-манеканаў рэзка кантраставала паважанай эманцыпаванай цэнтральных персанажаў, візуальна ўсабоджваючы тыпова рамантычны канфіліт асобы з ачагненнем.

Эпізодычныя героі, часам вахалісяны з натуруй, атрымалі істотныя яркія і запам’янтаваны (воць яна, сістэма Станіслаўскага, якая прадуле-джае глыбінную распаўсю-жэння біграфіі і характару ўсіх дзеючых асоб), што сам за-чымі на галоўных. Нікаватым вядома галасамі. Нікаватым паўстаў сам Анегін — яшчэ і праз вакальны недапош. Ленскі скармітага Ігара Марозва скармі прыгажосцю тэмбру і запальным тэмпера-

ментам, што замест меланхоліі выбухаў ваўнінічасю. Арыгінальна вырашаны момант смерці. Чуецца стрэл. Ленскі палазе, але хто і як страляў у персанажа, мы не бачым, бо ўсе астатнія ў гэты час скваны ад тэледа-ча. Чым не новая рэжысёрская версія? Анегін дарама інішце, бо забойцам становіцца хтосьці з сукчанаў.

Дырыжор Валерыі Кір’януў быў у захвалены ад нашага аркестра. Але ж і мы захваліліся ягонаму дэталізаваным асобным інструментальным ліній, уменнем зрабіць з іх дыялог, выраза наючы з першых тактаў уступу. Хаця, прынаша, аркестр часам парушаў гукавы баланс. Можна, наўмысна, каб прыхва-ваць недасканаласці вакаль-ных ансамбляў?

КАЗАХСКАЯ ІТАЛІЯ

Прывезеная з Астаны “Шаўковае лясвіна” Дж. Расіні знешне акцентавала рысы іта-лійскай камедыі масак. Гэта вывільялася найперш у сцэніч-ных строях — асабліва служкі Джэрмана, які паўстаў у касцю-ме Арлекіна. Ды класічная па-літра бела-чырвона-чорных спалучэнняў накладалася на відэавочныя элементы трады-цыйнага казахскага касцюма. Тыя праявіліся і ў тэатраль-ных уборах, і ў дэталіх сукча-нак-спаліны. Нават у асобных жэстах, рухах. Стэва ж заста-валіся — у стылі сапраўднага італьянскага бельянта. Перана-не спектакля на беларускую вядома сістэму з камернай, на якой опера ідзе ў Астане, ніко-лькі не спасаваў плуоўныя вакальныя фігурыты. Спе-вакі не імкнуліся “наіскача” на галасы, каб дадаць гучнасцю мошы. Прычым гэта тычылася не толькі Салтанат Ахметвай, якую мы ведаем па перамозе ў тэлеконкурсе “Вялікая опера — 2014” і нядаўнім выступ-ленні на нашай сцэне, але і ўсіх салістаў незалежна ад пра-ціпаціскай партыі. Здалася, меладэчныя знітанні самі лёгаль-дунай над залай, спля-таючыся ў фантазіяныя ары-менты накісат усамольні вгледзі. Асабліва ўсольні стала тое, што кожны з удзельнікаў у пэўны момант выходзіў на першы план, каб потым аступіць у ланамішы камусці новаму. У выніку такія нумары набывалі дапытковы падтэкст, выраза дэманструючы памкненні ге-рояў. “Шаўковае лясвіна” ні-колі ў нас не шла, і тэатр пры-скае з сваім аркестрам, што дапамагло пачаць яшчэ больш цаніць айчыныя музыкан-ты — асабліва духавую. Яны, безумоўна, падалі б свае партыі з большай віртуознасцю і тэм-бравай прыгажосцю.

МОЛАДЗЬ І МЭТРЫ — АДЛЕГЛАСЦЬ У КІЛАМЕТРЫ?

Упершыню ў рамках форуму алобься праект “Малдыя галасы”, што сабраў салістаў і удзельнікаў моладзевых пра-грам двух Вялікіх тэатраў — Беларусі і Расіі. Па мастацкім узроўні вечарына ніколі не аступіла фінальнаму гала-канцэрту майстару, а чымсьці нават аказалася лепшай: кам-пактнасцю, свежасцю, наві-наю не самага распаўсюджанага рэпертуару. Рэжысёр-ам алобься імпрэза стала наша сучасна прызнаная саліста Алена Волкава, якая і скірава-ла моладзь на не самяя гітовыя нумары. Па просьбе артысты некаторыя вакальнасці спецы-яльна развучалі новыя арны. Удзельнічала ў канцэрце і

ўласна рэжысёр: у першым яна далучылася да фінальнага “хо-ру” ўсіх удзельнікаў, а ў другім парадавала публіку сольнымі і ансамблевымі тэмамі. Асабі-ва зашквалі ў гэтым гала дуэты нашых салістаў з замежнымі, нагалюшы такі ж фармат фі-нальных тэатральных між-народнага конкурсу ў рамках нашага Каляднага форуму. Магчыма, праз якіх час спа-борніцтва алобься? Пакуль жа было зразумела, што “кон-курс” двух канцэртаў прайшоў на роўных. Найлепшая мо-ладзь не аступала мэтрам, а некаторыя нашы салісты ўво-гуле ўдзельнічалі ў абодвух вы-ступленнях, прычым з алным і тым жа нумарам, і як “пачат-ковыя”, і як мэтры. Словам, як малаяя зоркі. Шоўныя азна-чэнне!

Але ж знайшлася і маленеч-кая лыжачка — калі не дзё-шо, дык проста крыўда. Не-которых удзельнікаў зорнага пойдзе вучыцца на ветрына-ра. Аднак у 2006 годзе ў Ма-зыры адкрылася студыя цырк-ваго мастацтва “Арэна”. Чатырнаццацігадовая дзю-чынка, якая не мела ніякага вопыту, з першага дня стала удзельніцай і ніколі надолга яго не пакідала.

— Адноўчы ў маленстве я ўвучыла, як выступаюць па-ветрына гымнасты, і мара ра-біць тое ж, што яны, засела недзе ўнутры. Толькі з’яўляю-ся магчыма, і жаданне ўсплы-ло, — смеецца Ганна.

У цыркавой студыі ўсё зусім не так, як у музычных ці ма-стакі школах. Навя поўнай пастаўкі, колькі галоў трэ-ба вучыцца, але заснаваліся “Арэна” — Барыс і Марыя Кузняковы — зрабілі ўсё, каб, дасягнуўшы працаздольнага ўзросту, выхаваныя калектыву

Назаві БУНЦЫВІЧ
Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Міжнародны цыркавы фестываль праходзіў у Ханой з 1 па 10 снежня. Арганізатар — Міністэрства культуры, спорту і турызму В’етнама. Спартборніцтва праводзіцца раз на тры гады. Сёлета ў конкурсе ўдзельнічала больш за 100 артыстаў з Канады, Лаоса, Камбоджы, Егіпта, В’етнама і Беларусі.

Дзючынка луняе ў паветры, гуляе з ім, скарае яго.

Не, гэта не фея і не чараўніца, а гімнастка Ганна Кузняцова.

Нядаўна яна ўразіла журы Міжнароднага фестывалю цыркаваго мастацтва, які праходзіў у В’етнаме. Артыстка прадставіла не толькі свой калектыв — мазырскі цэнтр “Арэна”, але і краіну; Ганну абралі адзінай удзельніцай з Беларусі. Надазе дзючынка апрадуала — вярнулася адразу ў бронзавым медалём.

МАСТАК, ВЕТЭРЫНАР, АРТЫСТ

Геранія не адразу знайшла сваю справу. Ганна з дзяцін-ства захавалася малайваннем, скончыла мастацкую школу. Любіла жывёл, і бацькі былі перакананыя, што дачка пойдзе вучыцца на ветрына-ра. Аднак у 2006 годзе ў Ма-зыры адкрылася студыя цырк-ваго мастацтва “Арэна”. Чатырнаццацігадовая дзю-чынка, якая не мела ніякага вопыту, з першага дня стала удзельніцай і ніколі надолга яго не пакідала.

— Адноўчы ў маленстве я ўвучыла, як выступаюць па-ветрына гымнасты, і мара ра-біць тое ж, што яны, засела недзе ўнутры. Толькі з’яўляю-ся магчыма, і жаданне ўсплы-ло, — смеецца Ганна.

У цыркавой студыі ўсё зусім не так, як у музычных ці ма-стакі школах. Навя поўнай пастаўкі, колькі галоў трэ-ба вучыцца, але заснаваліся “Арэна” — Барыс і Марыя Кузняковы — зрабілі ўсё, каб, дасягнуўшы працаздольнага ўзросту, выхаваныя калектыву

маглі стаць паўнаватарнымі артыстамі.

Бацькі спачатку вельмі тур-чываліся пра будучыню дач-кі. Усё ж цырк — гэта не ветля-карна.

— Нарэшце тата прыняў мой выбар, а мама доўгі час была супраць. Лічыла, гэта проста імалетнае захвален-не. Не могла паверыць, што прафесія цыркаваго артыста можа быць сур’ёзнай, — дзе-ліцца набалельым геранія.

ВУЧАЊІЦА — НАСТАЊІЦА

Мама Ганна настойвала: належыць атрымаць “нарма-льную” адукацыю, і дзючынка скончыла Мазырскі дзяржаў-ны педагогічны ўніверсітэт імя І. П. Шамякіна. Аднак ад шырка адмовіцца не здолела — і стала трэнерам у роднай студыі.

— Адукацыя вельмі мя да-памагае. Праца з дзецьмі па-трабуе развітых педагогічных навыкаў. Я разумею, як пры-вучыць хлопчыка і дзючынку цікавацца, але пры гэтым пры-вучыць да дысцыпліны, — рас-паўядае малая настаўніца.

Дзючыноў упартай пра-цы кіраўнікоў, “Арэна” з часам набыла статус цэнтра цыркаваго мастацтва. Сярод артыстаў, якія прыносяць ка-лектыву ўзнагароды, і Ганна Кузняцова. З 2008-га дзючы-на удзельнічае ў міжнародных і рэспубліканскіх спаборніч-твах, двойчы становілася лаў-рэатам спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы та-лендавай моладзі. Восенню разам з калектывам паехала на І Міжнародны фестываль ха-разаграфіі “Сожскі карагод” у Гомелі. Дамоў студыя “Арэна” прывезла дыплом II ступені ў намінацыі “Цыркавое маста-цтва”.

ГРАВАТАЦЫЯ І ГРАЦЫЯ

Паветрыная гімнастыка — гэта майстэрства па-стаўнага пераадолення. Трэба змагацца з гравіта-цыяй, з цэлам, з сабой. Не-льга спыніцца, бо толькі штопадзёныя заняткі дапа-можць заставацца ў форме, развіваць гнуткасць, рас-ціраць, уменне працаваць з інвентарам.

— Прыкладна даволіцца паветрынавыя дзеты, таму што нумары патрабу-юць грацыі і прыгажосці, — дзюліцца скартам Ганна.

Насамрэч, калі глядзіш на выступленні нашай ге-раіні пад купалам — дыханне замірае і калючыцца сэрца. Дзючынка сапраўды луняе ў паветры, і ад падзення артыстку ўтрымлівае толь-кі калёсо — таюе ж тонкае, як і яна сама. Але з часам страх сыходзіць і застаецца толькі захваленне: няўжо чалавек навучыцца лётаць?

Хаця менавіта калёсо — асноўны інструмент Га-нны, яна выдатна валодае хулахапам, выступае з ка-натэхамі, удзельнічала ў групавых і парных акраба-тычных нумарах, выкана-ла вальтыжы.

З БЕЛАРУСКАЙ ЗІМЫ Ў В’ЕТНАМСКАЕ ЛЕТА

Пра фестываль у Ханой Ганна даведзлася з “Юты” ад Міністэрства культуры Беларусі. Артыстка палала з’явіць у — была абраная для ўдзелу ў конкурсе.

— Я алувала груз ал-казнасці на плячых, таму што прадставіла краіну. Разуехала: трэба выкласіцца на поўную. Шанса на па-мылку ў мяне проста не бы-ло, — распаўядае геранія.

Палёт да мары, або Каханне пад купалам

ужо два месяцамі пазней я зноў выступала. Нешта ця-не мяне ў паветры, менавіта да калы, і я не магу гэтак пры-чыцца, — прынаецца Га-на.

Дзя яе нумар — амаль та-не. Выступленні суміяча-юць палёт пачуццяў і старан-на выверанія трукі. Кожны рух павінен быць адпраца-ваны так, каб не засталася ні адной думкі пра яго скла-данасць. Толькі калі артыст здолее дайсці ў тэхніцы вы-канання да ідэалу, ён можа па-сапраўднаму заваражыць глядачоў.

— Я прыхваваю эмоцыі і дзюлю імі з публікай. Вы-шыцца захваліла мяне, і я па-блыбіўся ва ўласную па-сторы, зліваюся з музыкай. Калі выходжу на наклон, ад-даўны ўсю энергію зале, а мне пяскаюць. Дзюля гэтага алування я працягваю вір-тацца ў паветры, да калы, — растаўяда дзючынка.

СПАДЧЫНА І НАШЧАДКІ

Шпяр студыя “Арэна” рытуецца да навагодняга тэатральна-цыркавага шоу “Скарты чараўнага лясу”. Наша геранія таксама ўдзель-нічае ў гэтым выступленні. А яшчэ падчас імпрэзы ўпер-шыню з’явіцца на сцэне пія-давоны сын Ганны. Артыстка захаляла ў чалавеча свайй прафесіі, яны згулялі вяселле, і іяпер муж — рэжысёр цырк-вакой студыі — ставіць вы-ступленні для жонкі, а дзіця назірае за рэпетыцыямі.

— Натдзюўшыся на нас, сын таксама захавеў выпра-баваць сябе. І хай роля не-велькая, ён ужо алувае сваю значнасць, ужо праінаецца асаблівай магіяй выступлен-няў, — усміхаецца дзючынка.

ГІМНАСТКА Ў ПАВЕТРЫНАМ КАЛЁСЦІ

Так называецца нумар, з якім наша геранія паеха-ла ў азіяцкую дзяржаву. Яго артыстка паказвае ўжо не-калькі гадоў. Аднак двух ал-нолькавых выступленняў не было. Тэхніка выканання пастаўнага ўдасканалілася, абнаўляюцца пастаўноўка, касцюмы. І калёсо, і трукі з першага выступлення звадзілі істотныя змены.

— У мяне былі невядзікі апапачнікі ад цыркаваго ма-стактва. Напрыклад, праз на-радзінне дзіціні. Зрэшты,

Кенія ЗАРЭЦКАЯ

“Тэсты для дарослых” і для “Махляроў”

17 і 18 снежня ў РТБД адбылася доўгачаканая прэм’ера — “Махляры” па п’есе М. Гогаля “Гульцы” ў пастаноўцы заслужанага артыста, заслужанага дзеяча мастацтваў Расійскай Федэрацыі Сяргея Фядотава.

Незадоўга да гэтага афіша папоўнілася сучаснай харвацкай камедыяй “Тэсты для дарослых” у сцэнічным працягванні нашага рэжысёра Святашана Навуменка. Ці выпадкова такое суседства?

Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі даўно славіцца канцэптуальнымі пастаноўкамі, поўнымі найтанчэйшым зрухаў у глыбінях падсвядомасці і адкрыццём новых культурных далягядаў. Таму “Тэсты для дарослых”, не разлічаны на заганда напружанне корпанне глядачоў ў сваіх

Сцена са спектакля “Тэсты для дарослых”

багет, канцэнтравалі ўвагу на “партрэзе” не столькі самага персанажа, колькі ўвасобленага ім псіхалагічнага тыпу. Невыпадковай была і сцэна вальсавання герані ў пустынях рамамі. У “Махлярах” яны ж становяцца асыдаккі да карціны “Гульцы” Паўла Фядотава,

якога рэжысёр называе сваім прадзедам. Нават не ўдаючыся ў падрабязнасці радаслоўнай, можна сказаць, што больш правільна пастаноўчыцка было б звачыцца прапраўнучатым племнікам. Пра гэта сведчаць гды жыцця знакамітага жывапісца (1815—1852) і тое,

што мастак не меў дзяцей. Але важна іншае: Сяргей Фядотаў, заснавальнік і няўзменны кіраўнік Пермскага тэатра “Ія Моста”, у сцэнаграфіі ледзь не кожнай сваёй працы арыентаваўся на творчасць розічна-папярэдняга Ці ж мог рэжысёр абмінуць аднайменную карціну?

Вядома, не. Але настолькі сціпла змясціў яе на сцэне злева ў прышчэмак, што заганда пра палатно можна хаба па аб’екце. А вось на-маліваўна на ім уваасабі-енша і дэталі сцэнаграфіі, і ў светлавой партытуры. Паралелі ўдаецца знісіць нават і мізансцэнах, дзе тыя, хто

можа праіграць, апынаюцца на светлай частцы тэатральнай прасторы, а сапернікі — на цёмнай. У астатнім — улюбёны прышчэмак абодвух Фядотаваў, свечкі, простая мэбля і абавязкова дзверы (пакоя, шафы), акенца.

Пры такім сцэнічным уборыні “у кадры” застаюцца актёры. Выключна мужчынскі ансамбль “Махляроў” нагадвае не-вергодныя поліфанічныя сулічэнні з рэжымі сола. Музыкальна аналогі па-казаны і формаўваронне з яго рэпрэзэнцаю, і трапны кампазітарскімі работамі Аляксандра Пантыкіна — прызнанага майстра шматлікіх добра скроеных, меладычна і драматургічна “закручэных” расійскіх музікаў. Кожны з артыстаў — у новым амплуа, на мяжы акцёрскіх магчымасцей, з ярыка андывядальным характарам свайго персанажа. У розных складах — розныя акцэнтцы. Іхараў Максіма Брагінца — больш разваж-лівы, засяроджаны, з неча-каным выбухам знішчальна пыхельных эмоцый. Гэты ж герой, уваасабіны наядана прынятым у РТБД Дзянісам Аўхаранкам, што вярнуўся з Санкт-Пецярбурга на радзіму, — інтэлігент тонкай душы, у якім больш спагады, нават некаторага вагання, і тыя ж самыя ўчынкы пер-сонажа Аўхаранкі робіць з іншых памкненняў. Шапка махляроў на чале з Суцяша-льным (Максім Карасія-леў) — д’явольская тройца. Але яе цягнуцца нітачкі да ку-ды больш складанага Волан-

да з яго атачэннем. Падказкі менавіта такога працягвання бышам бы рэальных геро-яў раскіданы па ўсім спек-таклі. Гэта і ненаатуральны смех Шохмнева (Уладзіслаў Ноздрыні), і “драўляная на-га” са “шкляным вокам” Палкоўніка Кругеля (каля-рытны Дзмітрый Давідовіч) ці ў іншым складзе амаль непазнавальны Аляксандр Ніканенка), і растрапанца, ускармачаным валася Гло-ва-малодшага (Арцём Ку-ронь), абрысы якіх нагад-ваюць рожкі. І палманні “чыноўнік” Псой Стэхіч (Віктар Багушэвіч) ледзь не ў выглядзе зомбі са скрыпу-ца запаволеным маўленнем. І, вядома, нечаканы фінал спектакля, што без змен у тэксте расстаўляе ўсё кро-пачкі над літаракі-ноткамі сцэнічнай ідыі. Падобнае за-вяршэнне абумоўлівае і на-яўнасць антракту, праз які больш відавочна перакід-

Назая БУНЦЭВІЧ Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ, Руска АНДАНЬЕВА

Сцена са спектакля “Махляры”

СТУЖКА ЖЫЦЦЯ

Яўсей Майсеенка 1916—1988 гг.

Савецкі жывапісец, графік, педагог, народны мастак ССРСР.

1916 г. Народзіўся 15 жніўня ў мястэчку Уварыні Гомельскага павета Магілёўскай губерні (сёння Буда-Кашалёўскі раён, Гомельская вобласць) у ашчэраўнай сям’інай сьмці.

1931—1935 гг. Едзе ў Маскву, дзе ўваходзіць у мастацка-прамысловую школку імя М. Капітана і неўзабаве атрымлівае дыплом мастака па малюнку і гравіраванні.

Сціпаюцца да малювання вылівацца рана. Пасля сканчэння сямігодкі Майсеенка беспаспяхова спрабуе наступіць у Кіеўскае мастацкае вучылішча.

1935—1941 гг. Паступае ва Уварынінскую акадэмію мастацтваў у Ленінградзе. Талант творчых іскраў і індывідуальнасці. Гэтыя таленты Майсеенка найбольш паказваюцца ў акадэміі без экзаменаў, калі да канца навучальнага года завастаўся ўсёю 3-м курсам.

Мастацтва малюнку Яўсею ў акадэміі выкладаў вядомы таленавіты савецкі творца Іван Бродскі, Яўген Ліснер, Роберт Фрунзе, Барыс Ігансон, Алісей Саванур, Яўген Чапкоў і іншыя. На стаміваўнае таленту Майсеенка найбольш паказваюцца Аляксандра Аскернін, у якога Яўсей навучыўся пасля 3-х курсаў.

1941—1945 гг. Не скончыўшы дыпломную работу ў акадэміі, ідзе добраахвотнікам на фронт і трапіць у немцыя палон у канцэнтрацыйны лагер Альтэнбург. Там творчу разам з іншымі змешчанымі ашчэраўцамі ў шчэраўнай працы.

1947 г. Пасля рэабілітацыі вяртаецца ў акадэмію, якую нарэшце заканчвае, і атрымлівае кваліфікацыю мастака жывапісу. Дыпломная карціна творчы — “Генерал Давалар” — стала падобнай, якую аб’ектаваў на ўзроўні студыйскай работы.

У красавіку 1945 г. лагер выліваецца савіетамі. Мастак напераўраўнае ў савецкую ваенную школу, дзе раабілітаваў і працягвае барацьбу ў складзе 3-га гвардыйскага кавалерыйскага корпуса. Канец ваеннага палатка ў Германіі.

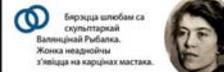
Тыма народнага подзвігу і чалавечых пакут падчас Вялікай Айчыннай стана адной з самых адметных у творчэсці Майсеенка. У 1947-м Яўсей стварае прымуць у Ленінградскае ашчэраўнае Саюза савецкіх мастакоў, але карціны праз неадмер да творчы не да быліа ваеннапалоннага выліваецца амаль не будучы.

1949 г. Пайшоў у вясце 29 лістапада ў Санкт-Пецярбургу ва ўрочце 72 гадоў. Пахаваны на Ліванскай мошчы Беларускага мастака.

“Нарцыс”, 1970—1980 гг. Карпаратыўная калекцыя Беларускага мастака.

Бердзца шчэмак са скульптарай Валентынай Рыбалка. Жонка неаднойчы ўлівацца на карцінах мастака.

Майсеенка падчас службы ў складзе 3-га кавалерыйскага корпуса

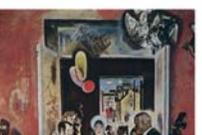

АЎТОГРАФ З БЕЛАРУСКАЙ ЗЯМЛІ

На доме ў Санкт-Пецярбургу, дзе з 1953 па 1988 год жыў і працаваў мастак, усталявана мемарыяльная дошка. У Беларусі, на радзіме мастака, у горадзе Буда-Кашалёве 25 жніўня 2007-га адчыніла дзверы Карцінная галерэя імя Я. Я. Майсеенка.

Негледзячы на тое што асоба Майсеенка ў сучаснай Беларусі амаль невадомая, сам жывапісец падтрымліваў сувязь з радзімай і айнаваў інтэлігентнае на працягу ўсёго жыцця: ліставаўся з Васілём Баскальям, сустракаўся са старшымі Беларускага саюза мастакоў Віктарам Грамыжкам і Уладзімірам Стальмашанам.

Творы мастака прадстаўлены ў зборах многіх краін свету. Большая частка спадчыны жывапісца захоўваецца на тэрыторыі сучаснага Расіі. У Беларусі знаходзіцца толькі дзве яго работы: ашчэраўна “Карцінная галерэя імя Я. Я. Майсеенка” ў горадзе Буда-Кашалёве і “Нарцыс” у карпаратыўнай калекцыі Беларускага мастака.

“Генерал Давалар”, 1947 г.

“Нарцыс”, 1970—1980 гг. Карпаратыўная калекцыя Беларускага мастака.

“Нарцыс”, 1970—1980 гг. Карпаратыўная калекцыя Беларускага мастака.

Перасоўны комплекс: думкі і мары

Культурна-забаўляльныя цэнтры ў кожнай вёсачцы не пабудуеш. А што, калі замест іх стварыць мабільны сцэнічны комплекс з канцэртнай пляцоўкай і кулісамі? Сваймі марамі і думкамі падзяліліся нашы чытачы.

АЛЕНА ДУБОУСКАЯ,
дырэктар Столінскага раённага клубнага сістэмы:

— У нас ёсць аўтаклуб. Ён забяспечвае культурнымі праграмамі населеныя пункты, якія не маюць апаведных устаноў. Але нешта накітавал перасоўнай сістэмы нам бы не перашкодзіла. Бо ісправіні аўтаклуб — звычайны «фальксваген». Сцэнічнай пляцоўкі няма. Даводзіцца самім выбіраць і расчысціць месца правядзення мерапрыемства, усталяваць часовыя дэкарацыі. Прывезці калектыў таксама бывае праблематычна. Былі б вельмі рады, калі б наш раён забяспечыў мабільным комплексам са стэжэй.

ЛАРЫСА БЛІЗНЮК,
метадыст Калінкавіцкага раённага цэнтру культуры і народнай творчасці:

— Нашаму раёну проста неабходна перасоўны сцяна. Вядома, маем аўтаклубы. Але ў іх свае мінусы. Напрыклад, калі на вуліцы

непагадзі, то ўсе мерапрыемствы адмяняюцца, бо пад дажджом не пачацьшы. І пільваюку не заўсёды лёгка знайсці: не ўсюды ёсць гатовыя зоны. Бываюць мыслінны, дзе няма практычна нічога — нават крамы зачыненыя. А на плясці ці ў траві выступаць шырока. Мабільны комплекс я ўяўляю так: сцяна выязджае з машыны, побач абсталяванне з музыкai, святлом і дэкарацыяй. Падобны суд тэхнікі дазваляў бы працаваць з людзьмі на некалькіх напрамках, гэта вельмі зручна.

СВЯТЛАНА БАРЫСЕНКА,
дырэктар Карыніскага раённага цэнтру культуры і волнага часу:

— У Карме ёсць свая сцяна. У маладзеванскія пункты ездзіць аўтаклуб. Людзей там збіраецца нішмат: добра, калі чалавек 10 будзе. Наўрад ці патрэбны перасоўны комплекс для такой колкасці...

ЛЮДМІЛА ЛОБАН,
загадчыца Хойніцкага раённага Дома культуры:

— Мабільны комплекс са стэжэй будзе вельмі карысны. Хацелася б, каб прадуццелі нейкія новыя апараты для музыкі і свята. Звычайна мы возім сваё абсталяванне з ДК, і трэба так разлічыць, каб мерапрыемствы не суталілі па часе. Бывае, святло і музыку няма куды падключыць. Есць пажаданне і па

пераносных крэслах для глядачоў. З гэтым таксама праблема ў маладзеванскіх пунктах.

ТРЫНА ЖДАНУК,
начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Валожынскага райвыканкама:

— Калі раён забяспечыць перасоўным комплексам са стэжэй — гэта будзе влікі падарункі для аддаленых вёсак, якія цяпер абслугоўваюцца аўтаклубам. Аргтысты ў нас ёсць, а вось з месцамі для правядзення імпрэз узнікаюць праблемы. Важна, каб комплекс абсталявалі генератарамі, музычнай і асвятляльнай сістэмамі. Ішчэ момант: сцяна павінна быць мабільнай і зручнай для выступоўцаў.

ЛІДЗІЯ ДРАЧЫНСКАЯ,
дырэктар Дзяржынскага раённага Цэнтру культуры і народнай творчасці:

— Пра перасоўны комплекс я чула даўно, і гэта наша мара. Машына, куды ўбудавана гукавое абсталяванне са стэжэй і закулісам, ды яшчэ ёсць месца для глядачоў. Пра такі суд тэхнікі мару ўжо 15 гадоў! Зараз населеныя пункты забяўляюць аўтаклубы. Але тэ няручна. Мы перавозім аргтысты, пастаняна шукаем, дзе размісціць гэсцей. Таксама патрэбны генератары, музычная і асвятляльная апаратура.

Ганна САКАЛОВА

Крыжаванка. Суперпрыз

Сёння мы абвясціаем пераможцу сярод чытачоў, якія разгадалі крыжаванку, апублікаваную ў «Культуры» № 48 ад 26 лістапада.

Прызёраў магло быць ападу два. Першымі адказы даслаўі Марыя Самалевіч са Свіслацкага раёна і Ніна Бубен з Маладзевана. Але ў Марыі знайшлася памылка: замест «менеджар» напісана «рэдактар». А вось у Ніны ўсе адказы правільныя — з чым яе і віншаваем!
На гэтым прыемныя навіны для Ніны Яўгенаўны не скончыліся. Разам з «Птушкай шчасця» чытачка атрымала суперпрыз, які разыграваўся сярод усіх пераможцаў конкурсу па выніках 2022 года. Уладальніца дэкаратыўнага літарыска «Каліды» выбары сляпым жэбраем на разакшайнай пшаніры.

Ніна Бубен захапляецца садоўніцтвам, кулінарыяй. Фірмовае стравы — кураня табака. Яшчэ адно хобі — чытанне кніг. Да перамогі ў нашым конкурсе Ніну Яўгенаўну прывяло жаданне спазнаваць новае.

«Мне 70 гадоў, — піша Ніна Бубен. — Штотраз з задавальненнем чытаю газету «Культура». Але крыжаванку разгадала ўпершыню. Дачка, якія працуе ў сферы культуры, мне дапамагла. Нягледзячы на тое што пастагодзія я аддала адукацыю, культура заўсёды мела асаблівы статус у мам жыцці. Апошнім днём выхду на заслужаны адпачынак месцам працы была пачыная-каледж мастацтваў і Маладзевана. Я вчыла, выхоўвала юных творцаў. Калі ў рэдакцыі наведлілі, што я перамагла, то вельмі ўзрадавалася. Гэта нечаканна падарункі да зямовых свят. А яшчэ прыемна бачыць у газете знаёмыя імяны. Напрыклад, ніякая чытала пра сваю дачку. Няхай усі пашаніце ў будучым годзе».

Цымафей КАРПІНЧЫК

Свежае заданне будзе надрукавана ў № 1 газеты «Культура» за 07.01.2023. Адказы на крыжаванку, змешчаную ў № 48 ад 26.11.2022, глядзіце на стар. 16.

Фотадымак будынка гатэля «Сокх» на рагу вуліц Савецкай і Сялянскай, 1956–1957 гг.

Фотадымак будынка гатэля «Гомель» на Прывакзальнай плошчы, 1972 г.

Сярод курцін, альтанак і газонаў...

Дзе ўпершыню прагучала «Малінаўка»

Гомельская абласная бібліятэка знакамiта сваімі праектамі. Сярод іх шмат краязнаўчых. Але адзін з'яўляецца на сёння ўнікальным і не мае аналагаў на Беларусі. Ініцыятыва прысвечаная архітэктурнаму краязнаўству, на ніве якога рупіцца бібліятэкар Алена Ведзь. Сённяшняя публікацыя даследчыцы — яскравы доказ таму, што супрацоўнікі гомельскай мінскай кнігарні вывучаюць мисювую культуру ва ўсёй разнастайнасці.

Ад рэдакцыі нага аддзела рэгіянальнай культуры

З сярэдзіны ХХ стагоддзя ў Савецкім Саюзе пачала інтэнсіўна развівацца турыстычная галіна, што было звязана як з агульным працэсам урбанізацыі, так і з узростаннем актыўнасці насельніцтва.

Таму жыхары Гомеля сталі масава адпачываць на Пралетарскім (цяпер Мельніцаў) лузе, у прыгарадных пасёлках Кіленкі і Чонкі. Другая з гэтых вёсак знаходзіцца на беразе ракі Сож, сярод хваёвых лясоў, дубовых галяў і паплавцоў.

А была калісьці дрыгва

У старажытнасці на месцы Чонка была дрыгва, якая ў Сярэднявеччы ператварылася ў тры лясныя ручалы: Блізкі Бук, Далёкі Бук і Чална (рака, каля якой робіць лодкі). Ад гіпатыі Чална паходзіць запоміна Чонка. Нездарма ад паселішча Сёўры ў XVIII стагоддзі з'явіліся старабразільскія царквы і манастыры. Мужычынскі манастыр знаходзіўся ў Старой Чонцы, жаючы — у Новай Чонцы. Гэтыя вёскі і далі назву ісправішчым Чонкам. У другой палове XIX стагоддзя прыгарад стаў прыярым лачным месцам. Параходы з'явіліся лепшчы купцоў з Гомелям.

Сяргей ЧЫГРЫН

Дом адпачынку «Чонкі» быў створаны ў 1922 годзе і абслугоўваў каля 300 чалавек за заезд. З пачаткам Вялікай Айчыннай вайны ў санаторыі арганізавалі саветскі аператыву на-вучэбны цэнтр па падрыхтоўцы дыверсантаў, пазней разгарнулі палывы шпіталь для чырвонаармейцаў. У жніўні 1941-га Гомель акупавалі нямецка-фашысцкія захопнікі. Яны знішчылі асноўны будынак санаторыі і высокіі аформлены рэзідэнцыі. Фасад прыбудоў утварыўся паршкым цэнтрам для войскаў вермахта. Восенню 1943 года пры фарсаванні ракі Сож калі Чоннак і Бабовіч загінула амаль дзве тысячы саветскіх салдат. У 1944-м у Чонка знаходзіўся Беларускі штаб партызанскага руху.

З 1947 года ў збудаванні аднавілі працу для франтавікоў і гомельцаў, якія пацярпелі ад голаду і хвароб падчас акупацыі. Праз два гады рэгіянальны курорт зрабілі базай для дзіцячых санаторыяў. На-супраць узвялі Помнік вызва-ліцелям.

Побач з клатрама — курданёр

Архітэктары Іван і Валіяніна Бурлякі ў 1951 годзе прапанавалі праект рэканструкцыі дома адпачынку «Чонкі». Перабудаваны санаторый уяўляўся ім як комплекс будынкаў з клатрама — замкнёным з усіх бакоў дваром з зялёнай зонай. Цэнтральны корпус яднўся з зноўнавымі калідамі і бакавымі крыжамі і ўтварыў курданёр — парадны двор. Садова-паркавы ансамбль уяўляўся сукцэснiва партэра, пейзажна-наву парку, саснонага бору і ўзбярэжжа ракі Сож. Адкрытая частка парку аформілася ў газонамі і курцінамі, альтанкамі і вазонамі.

Гаюны фасад быў утвораны паршкым калон і паўкалон карыніскага ордара, які

завяршаўся трохвугольным франтонам з акарэжыямі па баках. Уваходная група ўключала высокую лесвіцу з дзюмова шматфігурнымі скульптурамі. Асноўны корпус — гэта трохпавярховы будынак з ордарным дэзленнем на цокаль, асноўнае поле і антаблементам. Поршк калон карыніскага ордара, рустоўка, карнізы, аконныя фрызы стварілі маляўнічы рэльеф фасада. Бакавыя крылы на тархах былі аформлены рэзідэнцыяй. Фасад прыбудоў утварыўся паршкым цэнтрам для войскаў вермахта. Восенню 1943 года пры фарсаванні ракі Сож калі Чоннак і Бабовіч загінула амаль дзве тысячы саветскіх салдат. У 1944-м у Чонка знаходзіўся Беларускі штаб партызанскага руху.

Санаторый «Чонкі» — добра вядомы ў Беларусі і Расіі кліматычная здрушчэння курортнай зоны Гомельскага раёна.

Уразіць турыста

З 1956 па 1957 год Бурлякі сталі аўтарамі праекта, магчыма, першага пасляваеннага гомельскага гасцінцыа дома — гатэля «Сокх» на дзвесце месцаў.

Перад дойдзімаі стаяла некалькі задач. Неабходна было сфарміраваць першае моцнае ўражанне ў падарожніка, упісаваньце да гістарычнага забудовы, спалучыць у турыстычным аб'екце разнастайныя грамадскія функцыі з жыллёвымі. Гатэльны комплекс «Сокх» — складаны аб'ект высокага ўзростна камфортнасці з развітай сістэмай інфраструктурнага забеспячэння. На першым паверсе будынка знаходзіліся бюро вандроўкаў і экскурсій, шырдыня і майстэрня па шыцці і рамоне каленцаў. Таксама ў турыстычнага аб'екта ўвабраві вельмі ўдала — гэта гістарычная частка гора-

да побач з зонай рэкрэацыі. Гасціны дом знаходзіцца на перакрываючай важнай транспартнай магістралі — вуліцы Савецкай — з вуліцай Сялянскай, у раёне максімальнай канцэнтраванай адміністрацыйных будынкаў. Блізкая рэкрэацыйная зона абумовіла назву гатэля: ён месціцца недалёка ад ракі Сож, каля парку адпачынку Імя Анатоля Луначарскага, наасупраць Піннерскага сада (цяпер — сквера Імя Андрэя Грэмашкі).

Турыстычны аб'ект высока астані спешлівасці. Нагледзячы на тое што гэтым будынку ўжо больш за пяцьдзясят гадоў, ён застаецца прыярым для вандроўнікаў.

Не толькі «Сокх», але і «Гомель»

Другім буйным турыстычным аб'ектам у абласным цэнтры стаў гатэль «Гомель». Праект, распрацаваны Валіянінай Савінай у 1968-м, быў рэалізаваны праз чатыры гады. Гасціны комплекс «Сокх» — камплексны аякент Прывакзальнай плошчы. Будынак узведзены побач з чыгуначным і аўтобусным вазкамі, на прасторы, дзе перакрываювацца асноўныя гарадскія магістралі: праспекты Перамогі і Імя Леніна. Комплекс знаходзіцца недалёка ад дзелавага і гістарычнага цэнтру. Такім чынам, падарожнікам было лёгка дарабца да аб'екта, здольнага якасна абслугоўваць масавы турыстычны рух.

Гатэль «Гомель» — гэта васьміпавярховы будынак з галерэйнальным рытмам вок-

Эскі рэканструкцыі Дома адпачынку «Чонкі». Фасад з боку ракі Сож, 1951 г.

Гісторыя ў лустэрку фалерыстыкі

Да прадметаў фалерыстыкі першай групы адносяцца ордэны, медалі, значкі, жэтоны і форменная фігурна (кукарды). Да аб'ектаў другой — службовыя значкі, сучасныя значкі, памятны і сувенірныя жэтоны...

На вядлі жаль, у Беларусі няма спецыяльнага выдання для фалерыстаў і наогул для калекцыянераў. Хоць аматараў, якія збіраюць самыя разнастайныя — ад манет да папшоў і каліграфікаў — рэчы, у нас вельмі шмат. Сярод айчынных фалерыстаў добра вядомы Алякс. Сяроджкін з Оршы і Мікалай Міронцаў з Мінска, што напрыканцы 2022 года выпусцілі ў стаціі кнігу «Аршаншчына ў лустэрку фалерыстыкі».

Аўтары ўпершыню злучылі пад адной вокладкай усе мажлівыя звесткі пра калекцыянаванне ўзнагарод і памятных эмблемак у Аршанскім краі. У кнігу ўвайшло мноства ілюстрацый, багата інфармацыі пра значкі з гербом Оршы 1620, 1781, 1971 гадоў, а таксама пра прысвечаныя бітве 1514-га і юбілеям раённага цэнтру.

Шмат у розныя часы выпускалі значкі і медалі, звязаныя з Другой сусветнай вайной. Толькі на тэму вызвалення Оршы ў ліпені 1944 года было выпушчана больш за 20 прадметаў фалерыстыкі.

Ствараліся значкі, прысвечаныя Куртану Бессмертнасці ў Оршы, які быў адкрыты 9 мая 1966-га. Частка адлюстроўваўся і мемарыяльны комплекс «Кацішоа», адкрыты ў раённым цэнтры 2 кастрычніка 1966 года.

Орша — адзін з найбуйнейшых чыгуначных вузлоў Беларусі. У 1872 годзе тут пачалі дзейнічаць дэпо і майстэрні, дзе да вайны працаваў Канстанцін Заслонаў — Герой Савецкага Саюза. І яму, і чыгунцы, і

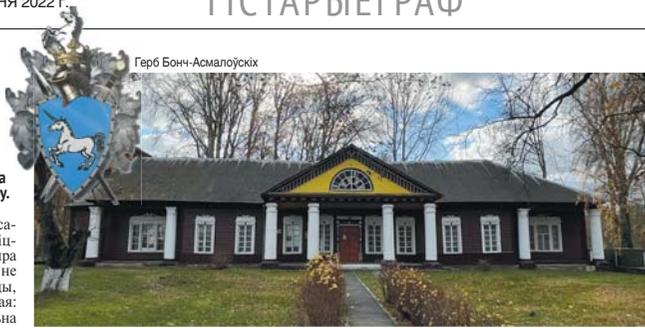
тэхніку чыгуначнага транспарту было прысвечана шмат аб'ектаў фалерыстыкі. Пра кожны з іх расповедазена ў кнізе.

Заводы і фабрыкі Оршы таксама выпускілі розныя юбілейныя значкі і медалі. Добра паказвалася і спартыўнае жыццё горада. Есць значкі з выявамі раённых населеных пунктаў: Копыці, Барані, Балбасова, Смаляноў, Вусыя, Аршаўска.

Вырабляліся прадметы фалерыстыкі, прысвечаныя Кулацкаўскаму мемарыяльнаму запаведніку «Ліўкі» — філіялу літаратурнага музея класіка. Шмат значкоў звязана з пісьменнікам Уладзімірам Караткевічам, які нарадзіўся ў Оршы.

Разглядаючы падобныя калекцыі, можа шмат чаго даведлацца пра гісторыю і культуру малой радзімы.

Сяргей ЧЫГРЫН

Герб Бонч-Асмалюўскіх

Сядзіба Бонч-Асмалюўскіх у вёсцы Блонь

Ці чулі вы пра вёску Блонь, яе славагасці? А між тым на пачатку ХХ стагоддзя мястэчка было цэнтрам сустрэч розных знакамітасцей і, натуральна, паўплывала на нашу культурную спадчыну.

Штыра качуцы, я сама, народжаная ў Пухавіцкім раёне, тамедалася пра краязнаўчы музей у Блоні не так даўно. А завітаўшы туды, была прыемна здзіўлена: убачанна і пачуце літаральна зацягнула мяне ў гісторыка-культурны вір, з якога не хацелася выбірацца.

ШТРЫХІ МІНУЛАГА

Упершыню Блонь згадваецца ў пісьмовых крыніцах XIV стагоддзя. Спачатку сяло належала знакамітаму роду Масальскіх. У 1730-я гады Міхаіл-Іосіф Масальскі заснаваў маёнтак Блонь, які потым перайшоў да польскага гісторыка і паэта Юзафа Бакі. Літаратар узвёў зусілка кастэлі, што, на жаль, да нашага часу не захаваліся. Сёння на тым месцы стаіць Блонская сярэдняя школа. А там, дзе знаходзіцца сучасная сядзіба, раней была рэзідэнцыя Бакі. Потым блоніцкай зямлі належалі эўзітам, князю Панінскаму, барону Пуктамеру, сям'і Асоўскіх, Антоній Асоўскі валоўаў Блонію да паветання 1863 года, пасля якога маёнтак канфіскавалі. А ў 1868-м уладаром сядзібы стаў Восіп Бонч-Асмалюўскі.

Інтэр'ер сядзібы

Глеб Бонч-Асмалюўскі — археолаг, этнограф, вядладчык. Найбольшую знакамітасць яму прынеслі адкрыцці ў галіне археалогіі Крыма. Даследчык першым у СССР знайшоў рышкі неандэртальца ў гроте Кіік-Коба. Таксама стварыў храналагічную шкалу палеаліт-мезаліт Крыма, распрацаваў новыя статыстычныя метады вывучэння крамнейвай індустрыі. Публікацыі навукоўца, які складаліся на падставе назіранняў, зробленых падчас экспедыцый, адлюстроўваюць розныя бакі жыцця крымскіх татар, хёўсураў і асечыў пачатку ХХ стагоддзя. Матэрыялы дапамагаюць этнографам паглыблена вывучаць традыцыі і культуру гэтых народаў.

Жонка Варвара падтрымлівала даражанага ва ўсіх справах. Нападальк ад блоніскай царквы Анатоль пабудовам археолагам. Апошні ўдзельнічаў у экспедыцыях на Каўказе і ў Крыме, дзе вывёў прызвалы працы людзей ранняга каменнага веку. Дарчы, менавіта дзякуючы Глебу Бонч-Асмалюўскаму мы ведаем пра маёнтак у Блоні.

СІМВАЛ ЧЫСЦІНІ, БАГАЦЦА, ВЕЛІЧЫ

У сям'і Бонч-Асмалюўскіх, зрэшты, як і ва ўсіх уладароў Блоні, быў свой герб. На бла-

кітным фоне шчыта — белы аднарог, які стаіць на задніх лапах. Хрысціане здаўна лічылі гэты вобраз сімвала чысціні, таму яго часта малювалі каля ног Дзевы Марыі. Таксама выяву аднарога давалі на манеты, якія чаканілі пры вялікім князю маскоўскім Іване III.

У Блонь прывяздала шмат знакамітых гасцей. Да Бонч-Асмалюўскіх наведваліся Алам Багдановіч, Усевалд Ігнатюк, Якуб Колас і іншыя вядомыя дзеячы. Падчас Вялікай Айчыннай вайны ў сядзібе размяшчалася нямецкая камендатура,

Глеб Бонч-Асмалюўскі

ра, таму пабудова і ашлела. Пасля там была кантора саўгаса "Індустрыя", а ў 1993 годзе адкрыўся Пухавіцкі краязнаўчы музей. Сёння ва ўстанове можна убачыць экспазіцыю, якая распавядае пра жыццё і дзейнасць роду Бонч-Асмалюўскіх. Захаваліся даўнішнія кнігі, лісты і дакументы. А калі музей наведвае сваёй знакамітага археолага, з'явіліся арыгінальная мэбля і посуд.

КОЖНАЯ РЭЧ — ГІСТОРЫЯ

— У нас шмат унікальных прадметаў, — распавядае навуковы супрацоўнік музея Юлія Гулецкая. — Напрыклад, ткацкі станок 1915-га або маралдзёрская машына, у якой фашысты падчас Вялікай Айчыннай вайны складалі нарабанае дабро, каб вывезці з нашай краіны. Ёсць клумпы — абытак для палонных, гармата і кулямёт з самалёта Міхаіла Ермакова.

Акрамя асноўнай экспазіцыі, у музеі створаныя выставы, прысвечаныя народнаму быццю, генацыду беларускага народа, спорту, Пухавіцкай літаратуры, знакамітым землякам. Сярод апошніх — віцэ-адмірал Іван Хурс (якому сёлет магло б споўніцца 100 гадоў), аэлін з заснавальніцаў радыё-1 тэлевізачнага ў ШПА Давід Сарноў, вядомы неіраўрбург Арноль Смейновіч.

МЕСЦА ПРЫЦЯГНЕННЯ

— У Беларусі багата дзіўных куткоў, якія вабяць турыстаў гісторыяй, архітэктурнай вытанчасцю і нейкай таемнасцю. Не з'яўляецца выключэннем і наша сядзіба, — кажа дырэктар музея Таццяна Прысяжнюк. — Але, хацелася б падкрэсліць, не кожны маёнтак даішоў да сёння ў першапачатковым выглядзе. І яшчэ радзей сустракаюцца сядзібы, у якіх засталася мэбля, дакументы, што належалі ўладальнікам дома. А ў нас усё гэта ёсць: захаваныя і будынак, і старадаўнія прадметы інтэр'ера... З 1993 года тут працуе Пухавіцкі краязнаўчы музей. І турысты, якія прывязджаюць ва ўстанову, знаёмяцца з гісторыяй не толькі сям'і Бонч-Асмалюўскіх, але і Пухавіцкага раёна.

Калісьці Блонь быў цэнтрам важных падзей і сустрэч. У мя гэтага года сядзіба набыла статус гісторыка-культурнай каштоўнасці, пра што сведчыць шыльдачка на ўваходзе. І хочацца верыць, што сёння, калі вандроўкі па Беларусі набіраюць папулярнасці, сюды прыедзе яшчэ больш турыстаў, каб папоўніць веды пра нашу гістарычную і культурную спадчыну.

Паліна БАБУК

У ноч на 19 снежня на 76-м годзе жыцця Алес Родзін.

Алес Родзін ніколі не было замнога. На фоне сваіх вядзівых фантамагарычных карцін ён нават візуальна нібы губіўся. Цяжка паверыць, што ўсе гэтыя касмічныя навальніцы спаралізу інтэлігентны хударыца чалавек з трохі загалкавай ветай умешкай. Заўсёды спакойны, рамані... Ніколі ніякага паэзетыя то Мірскі замак, то Сынквіянку царкву, то сядзібу ў Грушаўцы, для папулярызачнага ікоі мастак прысваіў ступкі намаганіяў. Як ён сам казаў, для яго гэта сваеасаблівы "месцы сілы".

Любіў балет і класічную музыку — але па ім ніколі не скажаць, зважаючы хача б на "панакіскі" выяваць.

Здавалася б, паміж ім і ідэяраціям прагматычным часам — неадпаведна прорва. Але ж нейкім дзіўным чынам яго ўласна лёгка пракладца праз яе масткі ды знаходзіць агульную мову з прадстаўнікамі ўсіх пакаленняў — людзьмі ўзростам нельзе ад 20 да 85 — ды яшчэ і самага рознага сацыяльнага статусу.

Родзін быў сканцэнтраваны на ўласнай творчасці (іначай проста не здолеў бы так шмат зрабіць). Але ж пры гэтым не меў загананай і ўласнай многім звычайнай фантазіі свайго зрок толькі навушнік перад сабой, пакадачы без увагі ўсіх, хто наўзбоч.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

АНАХАРЭТ У КОЛЕ СЯБРОЎ

Алес Родзін літаральна сатканы з парадоксаў — пры ўсёй сваёй унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Заўсёдным "нефармалам", які, аднак, не адпрэчваў акадэмічную русіну. У адной з апошніх гутарак спадар Алес прызнаўся, што некалі гадамі маляваў выключна на пейзажы — каб зразумець, як выбудоваецца прастора на карціне, і, ужо засвоіўшы гэтыя нававыя, пайсці сваім шляхам.

Яго творы — касмапітныя паводле сваёй праблематыкі, але пры гэтым вельмі беларускія. У калядзкіх пейзажах вочка выхопіліве то Мірскі замак, то Сынквіянку царкву, то сядзібу ў Грушаўцы, для папулярызачнага ікоі мастак прысваіў ступкі намаганіяў. Як ён сам казаў, для яго гэта сваеасаблівы "месцы сілы".

Любіў балет і класічную музыку — але па ім ніколі не скажаць, зважаючы хача б на "панакіскі" выяваць.

Здавалася б, паміж ім і ідэяраціям прагматычным часам — неадпаведна прорва. Але ж нейкім дзіўным чынам яго ўласна лёгка пракладца праз яе масткі ды знаходзіць агульную мову з прадстаўнікамі ўсіх пакаленняў — людзьмі ўзростам нельзе ад 20 да 85 — ды яшчэ і самага рознага сацыяльнага статусу.

Родзін быў сканцэнтраваны на ўласнай творчасці (іначай проста не здолеў бы так шмат зрабіць). Але ж пры гэтым не меў загананай і ўласнай многім звычайнай фантазіі свайго зрок толькі навушнік перад сабой, пакадачы без увагі ўсіх, хто наўзбоч.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Ненаўмысныя парадоксы Родзіна

Згадкі пра чалавека, якога мне будзе вельмі неставіць

Непарадных вучняў у Родзіна не было, але пры гэтым ён здолеў паўплываць на мнства іншых творцаў самых розных пакаленняў, відаў і жанраў. Прычым не стылістыкай або творчымі манерамі, але самім падыходам да творчасці — а ў нечым таксама і да жыцця.

Ды ніколі не прэзентаваў на ролю настаўніка або лідара — хача менавіта вакол гэтай асобы канцэнтраваліся незлічаныя творчыя авантуры. Аднак Родзін заўсёды лічыў за лепшае растарывацца ў працэсе.

Ніко ніколі не пералічыць, колькі карысната ён зрабіў іншым! Бо рабіў ён гэта шішком, згодна з евангельскім прыняццям.

Хача варта было бачыць, які ён жыў у тым "Тахелесе"... Але гэта яго свядомы выбар, пра які — пазней.

Родзін не ведаў, што такое рабіць кар'еру, ніколі не адважваўся ў іншых "месца паліцыянікам". Можна менавіта таму гэтага месца яго заўсёды хапала. Немавядома скуль — нібы ён іх магінтам прынятаў — на дацяглідзе неспулына з'яўляўся імітацыя лодзі, які прапанавалі новыя цікавыя праекты. Мастак лёгка пагаджаўся на самыя розныя — будзь то выстава ў шчучынскім Доме культуры або экспазіцыя на шматлікіх вядомым раёне на закінутай вайсковай базе ў Германіі. І ахвотна цягнуў за сабою ізолю плойму творчых сяброў.

Не раз даводзілася назіраць за рэакцыяй на карціны Родзіна ў берлінскім арт-цэнтры "Тахелесе", куды яго аднойчы занесла нейкім спрыяльным ветрам і гадоўня адметнасцю якога ён у выніку стаў. Трэба прызнаць, што наведвала гэтае месца не адысласявая музейная публіка, а звычайная разнакаў-турысты. Іх перадуміс вабіла экзотыка, не параўнальна ні з чым атмасфера кантракультурнага вярхалу, а не якісьці тонкія матэрыі ды аўтарскія інтэнцыі.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Пра Родзіна амаль ніколі з іх паларадзе не ведаў, і кантакт з яго творамі зазвычай быў нязмушаны, бадай выпадковы.

Аднак, дабраўшыся да пятага паверка, які спрэч займалі карціны Родзіна, размаітыя з выгледу выхалшы пі не з усіх кантактамі "заліпалі" там надоўга. Бывала, галізнамі праседжалі ва адной карціне.

Родзін не толькі акліматызаваўся ў "Тахелесе" з выставамі на малых гарадах... То-бок ствараў сітуацыю на самых розных франтах. У меру сваіх сімпічных сіл. Лішне нават казаць, што ўсё гэта абсалютна бескарсыліва.

Пасля таго, калі ўсё гэта знікла, чалавек, які прывычаўся быць у цэнтры увагі, здавалася б, мусіў перажыць моцны псіхалагічны шок. Але Родзін такія выкурнасці лёсу не мала збыць з панталыку.

Ды што рабіць далей? Варыянтаў было два: уніскацца ў заходні арт-рынак, маючы ўжо добрае рэнаме, альбо... — У той час мяне па розных мясцінах у Германіі вазілі, — распавядаў спадар Алес. — Замкі там, палашы... Маўляў, сядзі тут у нас, малой на здароўе, а мы ўсё табе забяспечым. Ды, ведаеш, не маё... У нас жа нават прырода ішная.

Родзін быў сканцэнтраваны на ўласнай творчасці (іначай проста не здолеў бы так шмат зрабіць). Але ж пры гэтым не меў загананай і ўласнай многім звычайнай фантазіі свайго зрок толькі навушнік перад сабой, пакадачы без увагі ўсіх, хто наўзбоч.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Мастак вярнуўся на радзіму, у сваю сімпільную майстэрню на Німеччыне. І неўзабаве там самая атмасфера "Тахелесе" пачала ўтвараша ўвока яго — у розных артыстах, якія аэлін за адным з'яўляўся ў былых лэхах мінскіх заводаў. Як ён сам казаў, трэба стварыць сітуацыю.

А яшчэ спадар Алес ахвотна ўдзельнічаў у пленэрах, якія ладзіліся ў закінутых сядзібах, сядзіў з выставамі на малых гарадах... То-бок ствараў сітуацыю на самых розных франтах. У меру сваіх сімпічных сіл. Лішне нават казаць, што ўсё гэта абсалютна бескарсыліва.

Пасля таго, калі ўсё гэта знікла, чалавек, які прывычаўся быць у цэнтры увагі, здавалася б, мусіў перажыць моцны псіхалагічны шок. Але Родзін такія выкурнасці лёсу не мала збыць з панталыку.

Ды што рабіць далей? Варыянтаў было два: уніскацца ў заходні арт-рынак, маючы ўжо добрае рэнаме, альбо... — У той час мяне па розных мясцінах у Германіі вазілі, — распавядаў спадар Алес. — Замкі там, палашы... Маўляў, сядзі тут у нас, малой на здароўе, а мы ўсё табе забяспечым. Ды, ведаеш, не маё... У нас жа нават прырода ішная.

Родзін быў сканцэнтраваны на ўласнай творчасці (іначай проста не здолеў бы так шмат зрабіць). Але ж пры гэтым не меў загананай і ўласнай многім звычайнай фантазіі свайго зрок толькі навушнік перад сабой, пакадачы без увагі ўсіх, хто наўзбоч.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

Нават цяжка сабе ўявіць, каб спадар Алес, карогсы ганіў — нават унутранай ціскаскасці, што таксама парадаксалына. Ён быў анахарэтам, аточаным сяброўняй.

гэтага па-своёму шчаслівым. "Калі працую, дык суваю ў рот усё, да чаго магу дацягнуцца рукамі. Часам лодзі не потым тлумачыць, што я з'еў нешта зусім для гэтага непрыдатнае, нават таму не заўважыць", — адказаў Алес Родзін на прыведзенае пытанне журналістаў "К" пра сваю ўлюбёную харчавую ў гутарцы пянішэдавай даўніны.

Магу засведчыць, што нежак так яго ўсё і было. Аскетызм дазваляў мастаку паўсячасна хваляваць балдзрэсць духу. А воць на цела ён, на жаль, паўплываў фатальна, урэшце скараціўшы час змнота жыцця... А дасюль і мараль: за харчаваннем трэба сачыць нават ванітам. ***

Так, яго карціны, без сумневу, застануцца. У іх будзе вышпешна ўяўляцца мноства пакаленняў — і кожнага па-свойму. А воць спадара Алес і мяне, і многім-многім іншым людзям будзе вельмі неставіць.

Ды, зірнуўшы падчас развітанна на спустошанае без духу цела, я шчыра болей паверыў, што цяпер яго адкрыцьшы вывед, не сумверныя мні з чым паларадзе, — а да новага ён увесць час будзь адкрыць... І ўявіў яго гэтаму загалкаваму філасофскуму ўшменку.

Ды, зірнуўшы падчас развітанна на спустошанае без духу цела, я шчыра болей паверыў, што цяпер яго адкрыцьшы вывед, не сумверныя мні з чым паларадзе, — а да новага ён увесць час будзь адкрыць... І ўявіў яго гэтаму загалкаваму філасофскуму ўшменку.

Ды, зірнуўшы падчас развітанна на спустошанае без духу цела, я шчыра болей паверыў, што цяпер яго адкрыцьшы вывед, не сумверныя мні з чым паларадзе, — а да новага ён увесць час будзь адкрыць... І ўявіў яго гэтаму загалкаваму філасофскуму ўшменку.

Ды, зірнуўшы падчас развітанна на спустошанае без духу цела, я шчыра болей паверыў, што цяпер яго адкрыцьшы вывед, не сумверныя мні з чым паларадзе, — а да новага ён увесць час будзь адкрыць... І ўявіў яго гэтаму загалкаваму філасофскуму ўшменку.

Ды, зірнуўшы падчас развітанна на спустошанае без духу цела, я шчыра болей паверыў, што цяпер яго адкрыцьшы вывед, не сумверныя мні з чым паларадзе, — а да новага ён увесць час будзь адкрыць... І ўявіў яго гэтаму загалкаваму філасофскуму ўшменку.

Ды, зірнуўшы падчас развітанна на спустошанае без духу цела, я шчыра болей паверыў, што цяпер яго адкрыцьшы вывед, не сумверныя мні з чым паларадзе, — а да новага ён увесць час будзь адкрыць... І ўявіў яго гэтаму загалкаваму філасофскуму ўшменку.

Ды, зірнуўшы падчас развітанна на спустошанае без духу цела, я шчыра болей паверыў, што цяпер яго адкрыцьшы вывед, не сумверныя мні з чым паларадзе, — а да новага ён увесць час будзь адкрыць... І ўявіў яго гэтаму загалкаваму філасофскуму ўшменку.

Ды, зірнуўшы падчас развітанна на спустошанае без духу цела, я шчыра болей паверыў, што цяпер яго адкрыцьшы вывед, не сумверныя мні з чым паларадзе, — а да новага ён увесць час будзь адкрыць... І ўявіў яго гэтаму загалкаваму філасофскуму ўшменку.

Ды, зірнуўшы падчас развітанна на спустошанае без духу цела, я шчыра болей паверыў, што цяпер яго адкрыцьшы вывед, не сумверныя мні з чым паларадзе, — а да новага ён увесць час будзь адкрыць... І ўявіў яго гэтаму загалкаваму філасофскуму ўшменку.

Ды, зірнуўшы падчас развітанна на спустошанае без духу цела, я шчыра болей паверыў, што цяпер яго адкрыцьшы вывед, не сумверныя мні з чым паларадзе, — а да новага ён увесць час будзь адкрыць... І ўявіў яго гэтаму загалкаваму філасофскуму ўшменку.

Ды, зірнуўшы падчас развітанна на спустошанае без духу цела, я шчыра болей паверыў, што цяпер яго адкрыцьшы вывед, не сумверныя мні з чым паларадзе, — а да новага ён увесць час будзь адкрыць... І ўявіў яго гэтаму загалкаваму філасофскуму ўшменку.

Traveling Foot, 2006

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7.
Тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627
Пашта: kupalabilet@mail.ru

- Трагікамедыя "Апошні атракціён" (16+). Прэмера. 27 снежня а 19.00.
- Казка "Гісторыя шакаладнага дрэва" (0+). 29, 30 снежня а 11.30.

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 8 017 3970163
(экскурсійнае бюро)

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава Аляксандра Карпана, прысвечаная 70-годдзю з дня нараджэння майстра. **Да 15 студзеня 2023 года.**
- Выстава "А. Я. Архіпаў і майстры Саюза рускіх мастакоў", прыверкаваная да 160-годдзя з дня нараджэння выдатнага жывапісца А. Я. Архіпава і 120-годдзя з даты заснавання Саюза рускіх мастакоў. **Да 22 студзеня 2023 года.**
- Выставачны праект "Жаночы род". **Да 8 студзеня 2023 года.**
- Персанальная выстава Валянціны Шоба "Калядныя карункі". **Да 15 студзеня 2023 года.**
- Выстава "Віктар Грамыка. Абянец неадымінае", прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння мастака. **Да 22 студзеня 2023 года.**
- Выстава Тамары і Уладзіміра Васюкоў "Творцы". **Да 12 лютага 2023 года.**
- Заняткі курса "Філасофія з дзецьмі ў Мастацкім" (наведвальнікі ад 7 да 10 гадоў). **Да 9 сакавіка 2023 года.**
- Экскурсіі: "Ягога колеру зіма?" (6+), "Казкі Усходу" (10+), "Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+), "Пляч моў каханьня" (10+). Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8.
Тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- Пастаянная экспазіцыя.
- Інтэрактыўная праграма "Лясныя навагоднія прыгоды". Юныя наведвальнікі разам з Зайцам і Разведчыцай пройдучы багата няпростыя іспыткі і паспяхова выканаючы баявую місію – выратуюць Снягурку і Дзеда Мароза. Імпрэза праводзіцца для дзяцей старэйшага (9–13 гадоў) і малодшага (6–8 гадоў) узростаў. **27, 29, 30 снежня.**
- Выстава "Вызваленне Еўропы" ў рамках міжнароднага праекта "Тэрыторыя Перамогі", які аб'ядноўвае 250 музеяў і ваенна-гістарычных цэнтраў Расіі і іншых замежных краін.
- Анлайн-выстава "Трагедыя народаў".

УНП 100255472

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1.
Тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Опера ў 2 дзеях "Гісторыя Кая і Герды (Снежная каралева)" (6+). **24 снежня а 18.00, 27 снежня а 12.00.**
- Опера ў 2 дзеях "Пінокія" (6+). **28 снежня а 12.00.**
- Канцэрт "Калядны падарунак" (12+). Музыка Беларусі XVI–XIX стагоддзяў. **28 снежня а 19.30.**
- Балет у 2 дзеях "Шчаўкунок" (6+). **28, 29 снежня а 18.00, 31 снежня а 11.00.**
- Навагодні канцэрт (12+). **30 снежня а 19.00, 31 снежня а 17.00.**

УНП 191081322

МУЗЕЙ В. К. БЫЛЬНІЦКАГА-БІРУЛІ У МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37.
Тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава "Працяг сямейных традыцый. Марыя Васільеўна Лягіна-Паленава" з фонду Дзяржаўнага мемарыяльнага гісторыка-мастацкага і прыроднага музея-запаведніка В. Д. Паленава. **Да 22 студзеня 2023 года.**
- Выстава "В. К. Більніцкі-Бірулі і мастакі з яго кола", прысвечаная 150-годдзю жывапісца. **Да 26 лютага 2023 года.**
- Art-lectorium "Зразумелае мастацтва". Праводзіцца заўсёды. Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НАСВІЖЫ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, +375 29 5518051, +375 29 1903149

Палацавы ансамбль

- Фестываль камернай музыкі "Каляды ў Нясвіжы". Тэатральная зала: **24 снежня а 14.00** – праграма Barocco and Jazz, **а 18.00** – анімацыйна-музычнае прывітанне ў экспазіцыі, **а 19.00** – канцэрт "Калядная ноч у замку", **25 снежня а 14.00** – "Вялікі калядны канцэрт".
- Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальныя цырымоніалі нясвіжскага двара". У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Выстава прац удзельнікаў міжнароднага конкурсу па выбаце навагодняй шацкі ў тэхніцы ірландскіх карунак "Звяжам свет прыгажосцю". Белая бальная зала. **Да 22 студзеня 2023 года.**
- Выстава вядучых цацак "У Новы год прыходзіць казка...". Малая выставачная зала. **Да 22 студзеня 2023 года.**
- Часовая экспазіцыя "GLORIA ARME: ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспехаў і зброі". Вялікая выставачная зала. **Да 10 студзеня 2023 года.**
- Выставачны праект "Пераворанні ў попел. Генцыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны", прысвечаны Году гістарычнай памяці. У экспазіцыійнай зале першага пусковага комплексу. **Да 15 студзеня 2023 года.**

Мерапрыемствы

- Квэсты: "Палацавыя таямніцы", "Музычная скарбніца Нясвіжскага палаца".
- Віртуальныя выставы: "Пераворанні ў попел. Генцыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны", "Нясвіж – адбытак сусветнай культуры", экспазіцыя Паўла Татарнікава "Магнацкія двары і замкі Беларусі".
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках г. Нясвіжа.

Адзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці

- (г. Нясвіж, вул. Гейска, 1)
- Персанальная выстава мастацкі Юліі Мардванюк "Яркія штрыхі тэжылю". **Да 15 лютага 2023 года.**

Ратуша

- (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)
- Пастаянныя экспазіцыі
- "Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX стст."
- "Нясвіж у міжваенны час. Людзі і падзеі".
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стст. "Культура часу". З фонду музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Ляльчыны спектакль "Навагодні прыгоды Данькі" (група да 20 чалавек). **3 12 снежня.**
- Квэсты: "Безаблічны артэфакт", "Карта сямі каралеўстваў", "Музейны датэктыв", "Музейнае расследванне".
- Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні", "Дзень нараджэння ў Ратушы" (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма "Школа шпіёнаў". Да 25 чалавек.
- Гульні-знаёмства "Музыка аб музеі" (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульніёвая праграма "Выкрутасы" (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Караліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

Пастаянная экспазіцыя.

- Квэст "Белы слон". Разлічаны на адначасовы ўдзел ад 15 да 50 чалавек, размеркаваных па камандах з 1–5 гульцоў. **24 снежня а 15.30.**
- Выстава "Мірная зброя". Калекцыя халоднай зброі, вайсковага рыштунку і ўзнагарод з фонду музея. **Да 8 студзеня 2023 года.**
- Дзіцячы калядны бал (6+). **7 студзеня 2023 года а 12.00 і 15.00.**
- Для дзяц і кавалераў ад 6 да 12 гадоў.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатрызацыі для дзяцей і дарослых.

Экскурсія для дваіх "Інтрыгі Купідона".

- Сямейная квэст-экскурсія "Легенды і паданні Мірскага замка".
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдня школьнага ўзроста: "Святковая страва для князя па старадаўнім рэцэпце", "Асабліваці жаночага касцюма XVIII ст.", "Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ ў XVI ст.", "Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў".

28 снежня 2022 года госці музея маюць права льготнага наведвання экспазіцыі, створаных на аснове ўласных фондаў устаноў.

УНП 590201541

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВИЧА. КУЛЬТУРЫ І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава мастака-ілюстратара Паўла Татарнікава "Дагрануцца да мінулага". **Да 10 студзеня 2023 года.**
- Экскурсія "Шлях мастака Валенція Ваньковіча". Папярэдні запіс.
- Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Сядзібы партрэт". Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- Спектакль тэатра ценю "Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях. Белая сарока". Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377771

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА У В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён.
Тэл.: 8 017 5074468

- Пастаянная экспазіцыя.
- Праграма "Каляды ў музеі". Праводзіцца заўсёды. **Зборная праграма 25 снежня.** Працягласць – 2–2,5 гадзіны. Папярэдні запіс абавязковы.

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47.
Тэл.: 8 017 4247814
Час працы: аўтарак – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект "Сусветны поп-арт: ад Уорхала да Банкс" (12+). **Да 22 студзеня.**

г. Мінск, вул. Нярасава, 3. Тэл.: 8 017 3990978

- Выставачны праект "Чакайце нас, зоркі!". **Да 29 студзеня.**

УНП 192545414

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫВ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЯКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, д. 2.
Тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Навагодні спектакль у 1 дзеі "Зімовая казка" і танцавальна-забавульная праграма "Распакоўка цуду" (3+). **25 снежня а 11.00, а 14.00, 17.30.**

УНП 30001869

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.
Тэлефоны: **8 017 3970163, +375 25 6677819.**

У нашым пазнавальна-адукацыйным Telegram-канале вы можаце даведацца больш цікавых фактаў па беларускае мастацтва і мову, паудзельнічаць у штодзённых аптытанках і прачытаць пра культурнае жыццё краіны. Далучайцеся!

Адказы на крыжаванку, змешчаную ў № 48 ад 26.11.2022 Па гарызанталі:

11. Парацэльс. 12. Калегія. 13. Лебедзева. 15. Сяброўна.
20. Эксперымт. 21. Касцюна. 24. Турандот. 25. Бабкаўшчына.
26. Рэклама. 27. Бярэзна. 30. Салаўёў. 35. Апостал.
36. Мастацтвазнаўца. 37. Шамбала. 39. Дызайн. 40. Жанкоў.
41. Шчодрыкі. 46. Агатка. 48. Трынаццаць.
9. Вертыкалі: 1. Кола. 4. Макбет. 5. Газета. 6. Эжран. 8. Гусоўскі.
9. Менеджар. 10. Сенсация. 14. Падарунак. 16. Буслы.
17. Эсмеральда. 18. Гайда. 19. Жывіца. 22. Астрахан. 23. Мазайка.
28. Музыканты. 29. Этнавадароўка. 30. Сумко. 31. Камедыянт.
32. Жырандоль. 33. Рыглетта. 34. Мікешын. 35. Агонь. 38. Талер.
42. Лён. 43. Чарнаўчыцы. 44. Аголеная. 45. Драгічын. 47. Турцыя.

З пільнацім размяшчэннем рэкламы павяртаеце на тэлефоне **8 017 2860797** або на электронную пошту **reklama@kultura-info.by**.

ШТОТДЫНЭВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА)

Выдаецца з кастрычніка 1991 года.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне №637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавешкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Пераможца 2006 г. Францыз 2010 г. Пераможца 2022 г.

КУЛЬТУРА

Дырэктар — ДУЛЭВІЧ Віктар Іванавіч.

Першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНУСКАЯ.

Рэдактар аддзела — Яўген РАПІН.

Аглядальнікі рэдакцыі: Надзея БУНДЭВІЧ, Антон РУДАК, Ілья СВІРЫН, Юры ЧАРНЯКЕВІЧ, Данііл ШАЙКА, Эмілер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Літаратурны рэдактар — Машей ЗАЙЦАУ.

Мастацкі рэдактар — Марына ПЯРКОУСКАЯ.

Прыёмная: 8 017 3345741. 220013, Мінск.

Пр. Незалежнасці, 77. Чварцёты паверх.

Адрес рэдакцыі: 8 017 3345735.

Будынак рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чварцёты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797, 8 017 3345723.

Тэлефон-факс: 8 017 3345741.

Рэкламны аддзел: тэл.: 8 017 2860797.

Аўтары допісаў павядамляюць прозьвішча, понаскоў імя і імя па бацьку, паштарны адрэск (ім. мар, дзю выдання, кім і капі выдання пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы не рэзюмуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.

Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

*Матэрыял на правах рэкламы. © "Культура", 2022.

Наклад 2950. Індэксы 63875, 638752.

Рознічны кошт па дамоўленасці.

Падпісанне ў друку 23.12.2022 ў 18.00. Замова №2933.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавештва "Беларускі Дом друку": 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1.

ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

Сайт: www.kultura-info.by
e-mail: kim@kultura-info.by

